

Notitie

Contactpersoon Vincent Wisgerhof

Datum 2 juni 2016

Kenmerk N024-1222492VJW-per-V02-NL

Natuurtoets gemaal Vlietweg te Leiden

De provincie Zuid-Holland is van plan een nieuwe gemaal te realiseren in de Oostvlietpolder nabij de Vlietweg in Leiden. Hiervoor zijn ook aanpassingen aan de bestaande watergangen noodzakelijk. Deze werkzaamheden zijn onderdeel van de realisatie van de RijnlandRoute. Deze notitie bevat de toetsing van dit voornemen aan de relevante natuurwetgeving, uitgevoerd door Tauw in opdracht van de provincie Zuid-Holland.

1 Inleiding

1.1 Doel

In opdracht van de provincie Zuid-Holland heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de realisatie van een nieuw gemaal en daaraan gerelateerde aanpassingen aan bestaande watergangen in de het oosten van de Oostvlietpolder in Leiden, nabij de Vlietweg. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als vanwege de natuurwetgeving de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

In deze notitie wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Zijn maatregelen en/of een ontheffing nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Situatie, beoogde ontwikkeling en relevante wetgeving

Situatie

Het plangebied ligt in het westen van de Oostvlietpolder, ter hoogte van de percelen aan de Vlietweg 5 en 7 in Leiden. Het plangebied kan globaal verdeeld worden in het gebied ten oosten en het gebied ten westen van de Vlietweg.

Het plangebied ten oosten van de Vlietweg bestaat uit het open polderlandschap van de Oostvlietpolder. Deze bestaat ter hoogte van het plangebied uit graslanden die intensief begraasd worden, met een netwerk van polderwatergangen.

Deze watergangen variëren in breedte van één tot tien meter (boezemwatergangen), en hebben flauwe oevers waar in de zomerperiode veel onderwatervegetatie in aanwezig is (Tauw, 2015; Tauw, 2014; bSR, 2011). Ten noorden van dit deel van het plangebied staat een hakhoutbosje (zie figuur 1.1).

Figuur 1.1 Globale impressie van het plangebied en omgeving
Linksboven- en onder: ten westen van Vlietweg
Rechterrij en linksmidden: ten oosten van Vlietweg

Het plangebied ten westen van de Vlietweg bestaat uit een watergang met daarlangs bomenrijen. Op de naastgelegen percelen staan woningen en een tuinen. De bomen in de tuinen aan zuidwestzijde zijn omvangrijk, en hellen deels over de watergang.

Beoogde ontwikkeling

Ten oosten van de Vlietweg wordt in de Oostvlietpolder een nieuw gemaal gerealiseerd. Het gemaal wordt in huidig productiegrasland gebouwd vlak bij de Vlietweg. Hiernaartoe wordt een nieuwe watergang gegraven, en vlak voor het gemaal wordt een nieuwe waterpartij gerealiseerd (zie figuur 2.1). De grond die hierbij vrij komt wordt hergebruikt elders in het de polder voor ophoging van agrarische percelen en om de kreekruggenstructuur uit de ondergrond zichtbaar te maken (zie onder andere groene arcering in figuur 1.2). Deze werkzaamheden zijn nodig voor de realisatie van de RijnlandRoute (RLR).

Aan de zuidoostzijde van de Vlietweg wordt de bestaande dam in de Oostvlietpoldergeplaats verplaatst in westelijke richting.

De beschoeiing van de watergang ten oosten van de Vlietweg wordt vervangen tussen het gemaal en de Vlietweg. Daarvoor is de kap van twee bomen noodzakelijk eveneens aan de oostzijde van de Vlietweg.

Planning

De werkzaamheden worden medio oktober 2016 gestart en duren enkele maanden.

1.3 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van (strikt) beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Een oriënterend veldbezoek op 1 maart 2016
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Rapportage met onderzoeksresultaten naar het voorkomen van (strikt) beschermde soorten in het kader van de realisatie van de RijnlandRoute:
 - “Actualisatie veldwerk TB's en PIP van RLR, 2015” van Tauw (met kenmerk R006-1222492VJW-nja-V07-NL, d.d. 14 december 2015) (Tauw, 2015)
 - “Veldinventarisatie Rijnlandroute” van Tauw (met kenmerk N003-4817796VJW-nd-NL, d.d. 24 oktober 2014) (Tauw, 2014)
 - “Oostvlietpolder Leiden, Flora- en faunawetonderzoeken” van bureau Stadsnatuur Rotterdam (bSR), rapportnummer 182 (bSR, 2011)
 - “Tussenrapport Natuurtoets RijnlandRoute” van Adviesbureau Mertens, november 2010 (Adviesbureau Mertens, 2010)

Op basis van verschillende literatuurbronnen is bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het veldbezoek gecontroleerd of de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. De beoogde ontwikkeling wordt getoetst op negatieve effecten op deze soort(en).

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie over de aanwezige soorten niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

1.4 Uitgangspunten

Bij de toetsing in het volgende hoofdstuk zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Er worden geen gebouwen gesloopt
- Er wordt uitsluitend bij daglicht gewerkt

2 Toetsing Flora- en faunawet

2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud wanneer wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten bestaande uit de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Vogelsoorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats zijn te verdelen in vijf categorieën: de nesten van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Bij de laatste categorie geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

2.2 Effecten op aanwezige soorten

2.2.1 Vaatplanten

Aanwezige soorten

Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van meerdere (strikt) beschermde vaatplanten, zoals de rietorchis en steenbreekvaren (FLORON, 2011). Op basis van ecologische onderzoeken die recentelijk in de omgeving van het plangebied zijn uitgevoerd voor de realisatie van de RijnlandRoute, wordt het voorkomen van (strikt) beschermde vaatplanten niet verwacht (Tauw, 2015; Tauw, 2014; bSR, 2011; Bureau Mertens, 2010).

Het plangebied ten oosten van de Vlietweg bestaat qua habitat voor vaatplanten uit productiegrasland, (oevers van) polderwatergangen en een hakhoutbosje. Deze locaties vormen geen geschikt habitat voor (strikt) beschermde soorten, omdat de aanwezige begroeiing een relatief droog en (matig) nutriëntenrijk substraat impliceert.

Conclusie

Door de afwezigheid van (strikt) beschermde plantensoorten in het plangebied, wordt de aanwezigheid van en het optreden van negatieve effecten uitgesloten op (strikt) beschermde vaatplanten.

2.2.2 Grondgebonden zoogdieren*Aanwezige soorten*

Het plangebied ligt binnen het algemene verspreidingsgebied van de waterspitsmuis (Thissen et al., 2009). Het voorkomen van overige (strikt) beschermde, grondgebonden zoogdiersoorten is op basis van algemene verspreidingsgegevens uitgesloten.

Het voorkomen van de waterspitsmuis in de Oostvlietpolder is uitgesloten op basis van het ontbreken van geschikt habitat en de resultaten van het nader soortgericht onderzoek (Tauw, 2014; Tauw, 2015; bSR, 2011; Bureau Mertens, 2010). De oevers van de watergangen in het plangebied zijn grotendeels voorzien van een houten beschoeiing en/of bevatten geen structuurrijke of weelderige oevervegetatie met bijvoorbeeld een brede rietkraag die doorloopt tot op het droge. Dit geldt voor zowel de oostelijke als de westelijke zijdes van de Vlietweg. Het plangebied bevat zodoende geen geschikt habitat voor deze soort.

Conclusie

Door de afwezigheid van geschikt habitat voor (strikt) beschermde soorten in het plangebied, wordt de aanwezigheid van en het optreden van negatieve effecten uitgesloten op (strikt) beschermde grondgebonden zoogdieren.

2.2.3 Vleermuizen*Aanwezige soorten*

Op basis van globale landelijke verspreidingsgegevens en het onderzoek naar vleermuizen in het kader van de RijnlandRoute, kunnen gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en meervleermuis (alle tabel 3) in of nabij het plangebied worden verwacht (Dietz et al., 2011; Tauw, 2015). Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld.

Verblijfplaatsen

De bomen die bij het voornemen gekapt worden (de twee bomen ten oosten van de Vlietweg) zijn niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De meeste van deze bomen hebben hiervoor een te geringe omvang (stamdiameter kleiner dan 30 centimeter).

De overige bomen hebben geen geschikte holtes, ingerotte snoeiwonden en/of loshangend boomschors voor vleermuizen, zo bleek uit controle tijdens het veldbezoek. Omdat verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten zijn, treden bij de kap van deze bomen geen negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen op.

De bomen langs de watergang ten westen van de Vlietweg zijn wel geschikt voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Deze bomen hebben een stamdiameter van 80 tot 100 centimeter, en de holtes in onder andere ingerotte snoeiwonden en afgebroken takken zijn geschikt als paar- en zomerverblijfplaats, en in geringe mate geschikt als kraam- en winterverblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Ook de woning aan Vlietweg 7 is geschikt voor deze functies voor gebouwbewonende vleermuizen.

Deze bomen en woning blijven bij het voornemen gespaard. Mits deze bomen en de woning niet met kunstmatige verlichting verlicht worden tijdens het werk, zijn negatieve effecten op deze potentiële verblijfplaatsen uitgesloten.

Vliegroutes en foerageergebied

De bomen langs de watergang ten oosten en ten westen van de Vlietweg zijn geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De watergang is in het bijzonder geschikt als vliegroute, aangezien deze de Vliet met de Oostvlietpolder verbindt. Op basis van het vleermuisonderzoek is bekend dat de Vliet intensief gebruikt wordt als vliegroute door onder andere de watervleermuis (Tauw, 2015; Tauw, 2014; bSR, 2010). Vliegroutes over de watergang in het plangebied zijn toentertijd niet aangetroffen, maar kunnen op basis van het habitat niet worden uitgesloten.

Toetsing

Negatieve effecten op vliegroutes en foerageergebieden zijn uitgesloten bij het voornemen. In de omgeving is namelijk voldoende habitat aanwezig dat kan fungeren als alternatief foerageergebied dat door de kap van de bomen aan de oostzijde van de Vlietweg verdwijnt. De watergang in het plangebied blijft behouden, waardoor de potentiële functie als vliegroute niet aangetast wordt. Ook de bomen langs de oprit naar het moestuinencomplex en de bomen ten westen van de Vlietweg blijven onaantast. Hierdoor blijft de potentiële functie van vliegroute op deze locatie behouden. De bomen dienen bij de werkzaamheden echter niet door kunstmatig verlichting te worden verlicht. Een ontheffing is daarom niet nodig voor vleermuizen bij deze werkzaamheden.

Negatieve effecten op verblijfplaatsen in bomen zijn uitgesloten mits de bomen ten westen van de Vlietweg niet verlicht worden door kunstmatige verlichting tijdens de werkzaamheden.

Conclusies

Negatieve effecten op functies van het plangebied en de omgeving voor vleermuizen zijn uitgesloten, mits de woningen, het water en de bomen niet verlicht worden door kunstmatige verlichting tijdens de werkzaamheden.

2.2.4 Vogels met jaarronde bescherming*Aanwezige soorten*

Op basis van verspreidingsgegevens komen in en/of nabij het plangebied de volgende vogelsoorten voor waarvan vaste verblijfplaatsen jaarrond beschermd zijn: gierzwaluw, huismus (beide categorie 2), kerkuil, ooievaar, slechtvalk (alle categorie 3), boomvalk, buizerd, havik, ransuil, slechtvalk, sperwer en wespandief (alle categorie 4) (SOVON, 2016).

In het kader van de RijnlandRoute is in 2015 onderzoek gedaan naar het voorkomen van (strikt) beschermde soorten in en voornamelijk in de omgeving van het plangebied van de RijnlandRoute. Daarbij is het huidige plangebied ook onderzocht op het voorkomen van vaste verblijfplaatsen van boombewonende soorten. Daaruit is gebleken dat geen vaste verblijfplaatsen van boombewonende vogelsoorten aanwezig zijn in het plangebied. Tijdens het oriënterend veldbezoek is vastgesteld dat deze ook niet in de tussenliggende periode gebouwd zijn. Geconcludeerd wordt dat vaste verblijfplaatsen van boombewonende vogelsoorten afwezig zijn in het plangebied.

De gebouwen, en in het bijzonder de boerderij aan de Vlietweg 7 naast het plangebied is geschikt voor vaste verblijfplaatsen van de gebouwde bewonende soorten gierzwaluw, huismus en kerkuil. De tuinen en het erf rond Vlietweg 7 zijn geschikt als foerageergebied van de huismus. De gierzwaluw foerageert op grote hoogte. De kerkuil foerageert in een groot gebied rond de vaste verblijfplaats (ca. 1.000 meter) in de Oostvlietpolder (Van Boele & Van Dijk, 2011; RVO, 2014). Deze woningen en het plangebied zijn in het kader van de realisatie van de RijnlandRoute niet onderzocht op hun functies voor deze soorten.

Toetsing

De gebouwen worden niet gesloopt binnen het voornemen. Omdat de werkzaamheden op circa 30 meter afstand tot deze locatie plaatsvinden, zijn negatieve effecten met betrekking tot het de functionele leefomgeving van de huismus uitgesloten.

Het potentiële foerageergebied van de kerkuil wordt slechts zeer lokaal aangetast door het voornemen.

Omdat het overgrote deel van het potentiële foerageergebied van deze soort onaangetast blijft (namelijk de gehele Oostvlietpolder) binnen dit voornemen, zijn negatieve effecten op deze soort uitgesloten. Omdat de gierzwaluw uitsluitend op grote hoogte foerageert, heeft het voornemen geen invloed op deze soort.

Conclusie

Nabij het plangebied kunnen vaste verblijfplaatsen van de huismus, gierzwaluw en kerkuil voorkomen. Directe aantasting van deze verblijfplaatsen vindt niet plaats bij het voornemen. Omdat de werkzaamheden op enige afstand tot deze locatie plaatsvinden, zijn negatieve effecten met betrekking tot de functionele leefomgeving van deze soorten uitgesloten.

2.2.5 Algemene broedvogels

Aanwezige soorten

In de bomen, oevers en gebouwen in en nabij het plangebied kunnen diverse algemene vogelsoorten tot broeden komen.

Effecten

In gebruik zijnde nesten van algemene broedvogelsoorten in te kappen bomen, te verwijderen heg of in (de oever van) de watergang kunnen door de werkzaamheden worden verstoord of vernietigd. Ook kunnen eieren of jonge vogels worden gedood. Hierdoor wordt mogelijk artikel 11 en/of artikel 9 van de Ffw overtreden. Om een overtreding te voorkomen moeten de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd. Het broedseizoen loopt globaal gezien van 15 maart tot en met 15 juli. De werkzaamheden staan gepland buiten die periode, in de maand oktober. Echter, ook buiten de globale broedperiode zijn broedende vogels beschermd en kunnen vogels tot broeden komen.

De werkzaamheden zijn gepland om te starten in de periode van oktober 2016. Negatieve effecten op algemene broedvogels worden daarom uitgesloten.

Conclusie

Het plangebied is geschikt als broedlocatie van algemene vogelsoorten. Wanneer deze tot broeden komen in het plangebied, zijn deze broedgevallen beschermd. De werkzaamheden starten ver buiten het broedseizoen (dat globaal loopt van 15 maart tot 15 juli), maar kunnen wel doorlopen tot in het broedseizoen. Bij de werkzaamheden wordt daarom gewerkt volgens de "Gedragscode provinciale infrastructuur" van het IPO (IPO, 2013). Deze gedragscode is goedgekeurd door het bevoegd gezag en geldig tot en met 3 juni 2018. Verstoring van broedvogels wordt daarmee uitgesloten.

2.2.6 Amfibieën & reptielen

Op basis van verspreidingsgegevens komt de rugstreeppad in de oostelijke omgeving van Leiden voor. Andere (strikt) beschermde amfibieën- en reptielensoorten worden op basis van verspreidingsgegevens uitgesloten in het plangebied (Herder et al., 2011).

Het plangebied bevat in geringe mate geschikt voortplantings- en (winter)rusthabitat voor de rugstreeppad. In het bijzonder de watergangen in de Oostvlietpolder zijn hiervoor geschikt. In het kader van de realisatie van de RijnlandRoute is de Oostvlietpolder ter hoogte van het plangebied in 2010, 2012 en 2015 onderzocht op het voorkomen van de rugstreeppad. Deze soort is daarbij niet aangetroffen. Het voorkomen van de rugstreeppad is, alsmede negatieve effecten op deze soort, uitgesloten in het plangebied.

Conclusie

Door de afwezigheid van (strikt) beschermde amfibieën- en reptielensoorten in het plangebied, worden negatieve effecten uitgesloten op (strikt) deze soort(groep)en.

2.2.7 Aquatische soorten

In de omgeving van het plangebied komen de (strikt) beschermde kleine modderkuiper (tabel 2) en bittervoorn (tabel 3) voor (Struijk et al., 2010). Ook de platte schijfhoren, een strikt beschermde slak (tabel 3), komt in deze watergangen voor. Bij onderzoek in het kader van de realisatie van de RijnlandRoute naar deze drie soorten zijn deze aangetroffen in de Oostvlietpolder in 2011 en 2015 (bSR, 2011; Tauw, 2014; Tauw, 2015). Bij deze onderzoeken zijn de watergangen van de Oostvlietpolder steekproefsgewijs onderzocht. Daarbij is het onderzoek uitgevoerd in de watergangen die het meest geschikt zijn voor deze soorten. De watergangen van het plangebied zijn daarbij niet onderzocht, maar deze zijn wel direct verbonden met elkaar. Hieronder wordt ingegaan op de potentie van de watergangen voor deze soorten, en in hoeverre de waarnemingen uit de Oostvlietpolder kunnen worden geëxtrapoleerd naar het plangebied.

De watergangen die ten oosten van het te realiseren gemaal en de ter verplaatsen dam liggen, sluiten (in)direct aan op de watergangen waar in 2015 en 2011 de (strikt) beschermde vissen en de platte schijfhoren zijn aangetroffen. Deze watergangen liggen in hetzelfde peilgebied als de rest van de Oostvlietpolder. De watergangen in het plangebied komen qua habitat overeen met de watergangen waar de vissen en de slak reeds zijn aangetroffen: de oevers lopen flauw af, de watergangen variëren in diepte van 30 centimeter tot meer dan een meter, en bevatten in de zomerperiode een weelderige (onder)waterbegroeiing.

Conform de wijze waarop de onderzoeksresultaten voor de RijnlandRoute zijn geïnterpreteerd, worden de onderzoeksresultaten uit 2015 en 2011 geëxtrapoleerd naar de oostelijke watergangen van het plangebied. Het voorkomen van de bittervoorn, kleine modderkruiper en platte schijfhoren in deze watergangen is daarmee voldoende aangetoond.

De watergangen ten westen van het te realiseren gemaal en de te verplaatsen dam sluiten niet aan op de watergangen waar in 2015 en 2011 de (strikt) beschermde kleine modderkruiper en bittervoorn zijn aangetroffen. Deze watergangen liggen buiten het peilgebied van de Oostvlietpolder. Deze watergangen zijn niet geschikt voor (strikt) beschermde aquatische soorten: de watergangen hebben een houten beschoeiing en de oevers lopen niet flauw af, en sporen van een (weelderige) (onder)watervegetatie ontbreken. De noordwestelijke watergang vormt een doodlopende zijarm van de Vliet. De scheepvaart op de Vliet creëert golven die voor een sterke aanvoer van slib zorgt in deze doodlopende watergang. De golven, het slib en de geringe (onder)watervegetatie vormen geen geschikt habitat voor (strikt) beschermde aquatische soorten. Hun voorkomen in deze zijarm wordt daarom uitgesloten.

De zuidelijke watergang waarin de bestaande dam wordt verplaatst, bevat uitsluitend regenwater dat afkomstig is van het naastgelegen erf en aldaar aanwezige bebouwing (mondelinge mededeling waterexpert provincie Zuid-Holland). Dit vormt geen geschikt habitat voor (strikt) beschermde aquatische soorten. Deze watergang is met een dam afgesloten van de polderwateren van de Oostvlietpolder. Het voorkomen van (strikt) beschermde soorten in deze watergang is op voorhand uitgesloten.

Effecten

Alle beoogde werkzaamheden in (en aan de oevers van) de watergangen, voornamelijk de graafwerkzaamheden, hebben negatieve effecten op de (strikt) beschermde aquatische soorten. Hierbij kunnen exemplaren van deze soorten fysiek worden aangetast (overtreding artikel 9) en/of kunnen vaste verblijfplaatsen van de kleine modderkruiper, bittervoorn en platte schijfhoren worden aangetast (overtreding van artikel 11). Om de werkzaamheden uit te kunnen voeren is een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk. De werkzaamheden zijn een uitbreiding van de RijnlandRoute, waar reeds een ontheffing voor is afgegeven. Deze werkzaamheden zijn daar nog geen onderdeel van, maar kunnen wel via een wijzigingsverzoek aan de ontheffing worden toegevoerd. Bovendien kunnen de maatregelen uit de ontheffing voor de RijnlandRoute worden gebruikt ter mitigatie en compensatie van de effecten van het voornemen bij de Vlietweg.

Conclusie

In de watergangen ten oosten van het te realiseren gemaal en de te verplaatsen dam komen de (strikt) beschermde aquatische soorten bittervoorn, kleine modderkruiper (beide vissoorten) en de platte schijfhoren (slakkensoort) voor (Tauw, 2015; bSR, 2011).

De uitvoering van werkzaamheden in de watergangen en aan de oevers kunnen leiden tot overtreding van de Flora- en faunawet. Voor de uitvoering van de werkzaamheden is een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze werkzaamheden kunnen via een wijzigingsverzoek aan de reeds afgegeven ontheffing voor de RijnlandRoute worden toegevoerd.

2.2.8 Overige ongewervelden

Aanwezige soorten

Behalve de platte schijfhoren (zie paragraaf 2.2.7) zijn ook diverse vlinders en libellen beschermd in de Ffw. Ook zijn enkele kevers, weekdieren en een kreeftachtige beschermd. Volgens verspreidingsgegevens komen deze soorten echter niet voor in de omgeving van het plangebied (Dijkstra et al. 2002; Bos et al. 2006; EIS-Nederland et al. 2007; Stichting Anemoon, 2011). Bovendien ontbreekt het aan geschikt biotoop. Een negatief effect op ongewervelden wordt uitgesloten.

Conclusie

Negatieve effecten zijn uitgesloten, omdat overige ongewervelden afwezig zijn (met uitzondering van de platte schijfhoren (zie paragraaf 2.2.7)).

2.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In tabel 2.1 zijn de relevante soorten uit de Ffw opgenomen. Deze soorten komen mogelijk voor in en nabij het plangebied. Voor deze soorten is aangegeven of maatregelen, een ontheffing en/of nader onderzoek nodig is.

Tabel 2.1 Conclusies Flora- en faunawet

Soortgroep	Effecten	Nader onderzoek?	Maatregel nodig?	Ontheffing nodig?
Flora	Geen	Nee	Nee	Nee
Zoogdieren	Geen	Nee	Nee	Nee
Vleermuizen	Geen	Nee	Ja, geen gebruik van kunstmatige verlichting	Nee
Broedvogels, tijdens broedseizoen	Verschillende soorten	Nee	Ja, starten buiten broedseizoen en werken volgen IPO gedragscode	Nee, mits maatregel
Broedvogels, jaarrond beschermd	Geen	Nee	Nee	Nee
Amfibieën en reptielen	Geen	Nee	Nee	Nee
Vissen	Ja, negatieve effecten op bittervoorn (tabel 3) en kleine modderkruiper (tabel 2)	Nee, onderzoek i.h.k.v de RijnlandRoute is voldoende	Ja	Ja
Ongewervelden	Ja, negatieve effecten op platte schijfhoren (tabel 3)	Nee, onderzoek i.h.k.v de RijnlandRoute is voldoende	Ja	Ja

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Conclusies

3.1.1 Inleiding

In opdracht van de provincie Zuid-Holland heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de natuurwetgeving voor het realiseren van een nieuw gemaal in de Oostvlietpolder, nabij de woningen aan de Vlietweg 5 en 7 in Leiden. Het plangebied ligt in het westen van de Oostvlietpolder. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als vanwege de natuurwetgeving de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

3.1.2 Beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet binnen of nabij de grenzen van een Natura 2000-gebied en ligt niet binnen de begrenzing van de NNN (Nationaal Netwerk Natuur). Effecten op deze gebieden kunnen op voorhand worden uitgesloten. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet en de NNN is niet nodig. Samengevat is alleen aan de Flora- en faunawet (Ffw) getoetst. De conclusies van deze toetsing wordt hieronder beschreven:

3.1.3 Aquatische soorten

- In de watergangen ten oosten van het te realiseren gemaal en de ter verplaatsen dam komen de (strikt) beschermde aquatische soorten bittervoorn, kleine modderkruiper en de platte schijfhoren voor:
 - Het voorkomen is voldoende aangetoond met het beschikbare soortgericht onderzoek. Nader onderzoek naar deze soorten is daarom niet nodig
- De uitvoering van werkzaamheden in de watergangen en aan de oevers kunnen leiden tot overtreding van de Flora- en faunawet
- Voor de uitvoering van de werkzaamheden is een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk. De werkzaamheden zijn een uitbreiding van de RijnlandRoute, waar reeds een ontheffing voor is afgegeven. Deze werkzaamheden zijn daar nog geen onderdeel van, maar kunnen wel via een wijzigingsverzoek aan de ontheffing worden toegevoerd (zie 3.1.8)

3.1.4 Vleermuizen

- Negatieve effecten op functies van het plangebied en de omgeving voor vleermuizen zijn uitgesloten, mits de woningen, het water en de bomen niet verlicht worden door kunstmatige verlichting tijdens de werkzaamheden

3.1.5 Algemene broedvogels

- In gebruik zijnde nesten van algemene broedvogelsoorten die in (de oever van) de watergangen of in de vegetatie (bomen, heg, enzovoorts) broeden kunnen door de werkzaamheden worden verstoord of vernietigd
- Om een overtreding te voorkomen worden de werkzaamheden gestart en zoveel mogelijk uitgevoerd buiten het broedseizoen. Het broedseizoen loopt globaal gezien van 15 maart tot en met 15 juli. Indien tijdens het broedseizoen gewerkt wordt, wordt de "Gedragscode provinciale infrastructuur" van het IPO gevolgd. Zo wordt verstoring van broedende vogels voorkomen
- Wanneer de werkzaamheden toch in de broedperiode worden uitgevoerd, kunnen broedende vogels alsnog verstoord worden in en/of nabij het plangebied. In dat geval dient een deskundig ecoloog voorafgaand en tijdens aan de werkzaamheden te controleren of er broedende vogels binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn. Als er broedende vogels aanwezig zijn dient in overleg met de ter zake kundige bepaald te worden of en eventueel met welke maatregelen de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd

3.1.6 Vogels met jaarronde bescherming

- Het plangebied bevat geen vaste verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten. Nabij het plangebied kunnen wel vaste verblijfplaatsen van de huismus, gierzwaluw en kerkuil voorkomen, bijvoorbeeld in de (woon)boerderij aan Vlietweg 7
- Directe aantasting van deze verblijfplaatsen vindt niet plaats bij het voornemen. Omdat de werkzaamheden op enige afstand tot deze locatie plaatsvinden, zijn negatieve effecten met betrekking tot de functionele leefomgeving van deze soorten uitgesloten

3.1.7 Overige soorten

Het voorkomen van (strikt) beschermde vaatplanten, grondgebonden zoogdieren, amfibieën en reptielen komen niet voor in het plangebied op basis van het aanwezige habitat of soortgericht onderzoek naar deze soorten zoals uitgevoerd in het kader van de RijnlandRoute. Negatieve effecten op deze soort(groep)en zijn zodoende uitgesloten.

3.1.8 Mitigatie/Compensatie en ontheffing Flora- en faunawet

Om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren is een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk met betrekking tot de kleine modderkuiper, bittervoorn en platte schijfhoren. De werkzaamheden zijn een uitbreiding van de RijnlandRoute, waar reeds een ontheffing voor is afgegeven. De aanleg van een waterplas, de oeverbeschoeiing en de aangepaste positie van het gemaal op het perceel is een gevolg van een nadere uitwerking van de uitvoering van de RijnlandRoute en betreft een kleine aanpassing aan de werkzaamheden waarvoor de ontheffing is afgegeven. Deze kunnen via een wijzigingsverzoek via een wijzigingsverzoek aan de ontheffing worden toegevoerd. Bovendien worden de maatregelen uit de ontheffing voor de RijnlandRoute gebruikt ter mitigatie en compensatie van de effecten van het voornemen bij de Vlietweg.

3.1.9 Nader onderzoek

Het uitgangspunt van de Ffw is: 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is (www.overheid.nl). Het uitsluiten van effecten is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. Ook bij het aanvragen van een eventuele ontheffing of het indienen van een mitigatieplan dient de aanwezigheid van de betreffende soort aangetoond te worden. Hierbij geldt een omgekeerde bewijslast waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

Het voorkomen van de soorten waarvoor een ontheffing nodig is, is reeds aangetoond met de recent uitgevoerde nadere onderzoeken in het kader van de RijnlandRoute (Tauw, 2014; Tauw, 2015; bSR, 2011).

4 Literatuur

Adviesbureau Mertens, 2010. Tussenrapport Natuurtoets RijnlandRoute, november 2010

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

bSR, 2011. Oostvlietpolder Leiden, Flora- en faunawetonderzoeken. bureau Stadsnatuur Rotterdam (bSR), rapportnummer 182

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

FLORON, 2011. Nieuwe Atlas Nederlandse Flora. Stichting Floron, Nijmegen.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van Economische Zaken, 2001. Beschermingsplan groene glazenmaker 2002-2006. Rapport directie natuurbeheer nr. 2001/015.

Nie, H. W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Stichting Atlas Verspreiding Nederlandse Zoetwatervissen.

IPO, 2013

Gedragscode provinciale infrastructuur. In het kader van de Flora- en faunawet. Definitief d.d. 16 januari 2013

Stichting Anemoon, 2011. Inhaalslag Verspreidingsonderzoek. Mollusken van de Europese Habitatrichtlijn. Resultaten van het inventarisatiejaar 2010. Platte schijfhoren *Anisus vorticulus*. Documentnummer 2010-2266. Bennebroek.

Struijk, R., J. Kranenbarg & A. de Bruin, 2010. Verspreidingsonderzoek vissen 2009. Een rapportage van RAVON

SOVON, 2016. Website van SOVON Vogelonderzoek Nederland, met de verspreiding van vogelsoorten per provincie. Laatst bezocht op 7 maart 2016, link: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>

Tauw, 2015. Actualisatie veldwerk TB's en PIP van RLR, 2015, met kenmerk R006-1222492VJW-nja-V07-NL, d.d. 14 december 2015

Tauw, 2014. Veldinventarisatie Rijnlandroute, met kenmerk N003-4817796VJW-nd-NL, d.d. 24 oktober 2014

Thissen, J.B.M., Achterberg, C., Bekker, D.L., 2009
Verspreidingsonderzoek Nederlandse zoogdieren VONZ 2009, uitgave van Zoogdierverseniging